

**Пошук шляхів ефективного педагогічного спілкування
в сучасних умовах доуніверситетської підготовки
іноземних громадян**

Богиня Л.В.

директор навчально-наукового центру

з підготовки іноземних громадян

Полтавський державний медичний університет

м. Полтава, Україна

Скальська С.А.

викладач ЗВО навчально-наукового центру

з підготовки іноземних громадян

Полтавський державний медичний університет

м. Полтава, Україна

Перший рік навчання для іноземних громадян в закладах вищої освіти іншої країни, зокрема й України, є фундаментом, на якому вибудовується фахова освіта, формуються соціальні та професійні компетенції. На цьому етапі способи педагогічного спілкування, що виступає як двосторонній процес і відбувається у взаємозв'язку педагога і слухача, відіграють визначальну роль у навчанні та соціокультурній адаптації іноземців.

Сучасні здобувачі вищої освіти, яких характеризують як покоління «Z», мають набір соціальних характеристик, що суттєво відрізняє їх від викладачів – представників інших поколінь. Інформаційне середовище, в якому сформувалося сучасне студентство, суттєво впливає на розвиток їхньої особистості, визначає характерні ознаки, зокрема залежність від Інтернету, зосередження на

короткострокових цілях, фрагментарність образного мислення, обізнаність в техніці й нерозуміння почуттів інших людей, зниження емпатії тощо.

У педагогічній спільноті, що забезпечує наразі підготовку іноземних громадян до навчання у ЗВО України, працюють, здебільшого, викладачі покоління «X», ціннісні орієнтири яких були закладені у третій чверті минулого століття. Важливими характеристиками для них є постійний розвиток і навчання, відчуття потреби, спрямованість до індивідуального прогресу. В останнє десятиліття педагогічні колективи доуніверситетської підготовки іноземних громадян поповнюються представниками покоління «Y» – комунікативними, схильними до співпраці викладачами, які цінують вільну атмосферу й прагнуть швидких результатів. Задля уникнення «конфлікту поколінь», урахування досвіду, традицій і новітніх тенденцій продуктивним є пошук і наукове обґрунтування способів педагогічної взаємодії представників різних поколінь в освітньому процесі задля реалізації кінцевої мети навчання іноземних громадян на пропедевтичному етапі – досягнення порогового рівня комунікативної компетенції для подальшого опанування фаху.

Аналіз наукових досліджень останніх років доводить, що урахування характерологічних особливостей студентів покоління «Z», їхніх специфічних психологічних особливостей уможливорює формування комфортного студентоцентричного освітнього середовища, в якому суб'єкт-суб'єктні відносини є основою навчального процесу.

Серед способів ефективної взаємодії в освітньому просторі представників різних поколінь Дж.Катс[1] виокремлює:

- структурований навчальний процес – докладна інформація про логічну послідовність навчання, терміни досягнення очікуваних результатів;
- візуалізацію навчального матеріалу, виділення ключових моментів теми;
- усне спілкування, швидкий зворотній зв'язок щодо правильності розуміння вивченого;

- щирий інтерес викладача до демонстрації знань і навичок, набутих студентами, мудре зацікавлене керівництво їхньою навчальною діяльністю;
- зрозумілі й реальні навчальні цілі;
- оптимістичний стиль викладання й спілкування;
- ефективне використання часу й не перевантажування інформацією («сконцентровані знання»).

З власного досвіду зазначимо, що використання навчальних презентацій і модельованих навчальних текстів, доступних для розуміння мовою навчання, позитивно впливає на навчальні результати інокомунікантів і підтримує на належному рівні мотивацію до оволодіння комунікативною компетенцією в навчальній і соціокультурній сферах. Представники сучасного студентства – покоління «Z» – здатні опанувати програму достатньо ефективно за умови, що їм зрозуміло, що від них вимагається, навіщо виконувати те чи інше завдання, як у майбутньому можна використати вивчене тощо. Враховуючи той факт, що значна частина слухачів здатна утримувати увагу на чомусь одному не більше як 15-20 хвилин, продуктивно використовувати метод «ротації станцій», коли протягом заняття академічна група поділяється на декілька підгруп, які по черзі виконують різні типи завдань, змінюючи одна одну.

Важливим способом ефективної педагогічної взаємодії та толерантної комунікації є врахування психологічних проблем перебування іноземних слухачів у нових життєвих умовах і новомовному середовищі, незнання міноритарної культурної поведінки українців, вимушене спілкування з представниками різних національних груп. Вищеназвані чинники нівелюються завдяки навчально-виховним заходам протягом першого року навчання, а саме кураторським годинам, бесідам з нагальних питань життя та побуту, ознайомчим і навчальним екскурсіям, участі у роботі мовного клубу «Меридіани дружби», який понад 20 років об'єднує в діалозі представників різних мов, культур і релігій.

Варто зазначити, що набуття викладачами, особливо представниками покоління «X», інформаційно-комунікаційних компетенцій є ще одним шляхом для активної педагогічної взаємодії: «діти гаджетів» схильні до спілкування «твітами»; завдання, надіслане в студентську групу через соціальні мережі, виконається швидше й ефективніше, ніж записане у зошиті; алгоритми й шаблони не обмежують, а структурують і заспокоюють представників покоління «Z», вони вдячні за рекомендації та корисні поради щодо оптимізації роботи й економії часу.

Актуальними для організації навчального процесу й адекватного фітбеку є прозорі критерії оцінювання, заохочувальні і штрафні бали (до яких слухачі звикли під час комп'ютерних ігор у віртуальному середовищі, де проводять значну частину вільного часу), які мають діяти протягом усього періоду навчання і під час вивчення усіх дисциплін.

Толерантна комунікація з представниками теперішнього покоління студентів передбачає створення групи у соціальних мережах (краще, якщо її створять самі слухачі), обговорення актуальних питань, зокрема й побутових, а можливість звернутися за допомогою й швидке реагування викладача на прохання уможливають формування довірливих стосунків, без яких неможливе опанування навичками спілкування нерідною мовою.

Урізноманітнення форм і методів навчання іноземних громадян на пропедевтичному етапі, пошук ефективних способів спілкування учасників освітнього процесу дозволяє забезпечити адаптацію до нових умов навчання й проживання, підтримати мотивацію до здобуття освіти з метою підготовки конкурентоспроможних фахівців для зарубіжних країн.

Література:

1. КатсДж. Поколения и стилиобучения / Джон Катс. – М. : МАПДО ; Новочеркасск : НОК, 2011. – 121 с.

2. Колосова Г. Кто такі «ікси» та «ігреки» і як їм порозумітися з «зетами» [Електронний ресурс] / Ганна Колосова. – Режим доступу : <https://www.pedrada.com.ua/article/1236-qqq-17-m3-15-03-2017-hto-tak-ksi-ta-greki-yak-m-porozumtisya-z-zetami>.

3. Покоління Z: як правильно ставить задачі сьогошнім двадцятилітнім [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://vc.ru/flood/10701-generation-z>.

4. Straus, William, Howe, Neil (1991) Generations: the history of America's future. 1584 to 2069. New York: Perennial, – 544 p.